

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO.

Štev. 2.

V Ljubljani 1. februvarja 1883.

Leto XIII.

Vrtcu.

Mirno pod snegom počiva priroda,
V sanjah najslajših zibaje molči;
Težko čakaje vzpomladi prihoda,
Težko čakaje prijetnejših dni.

Gola drevesa pod snegom šibé se,
Pevci krilati se več ne glasé,
Sive meglè tam pod nebom podé se,
V mrak zavijaje raván in goré.

Virček studen pa počiva v skalovji,
Pot mu zaprta čez širo je plan,
Tožno vzdihuje v pretrdem ledovji,
V spónah ledenih vzdihuje vkovan.

Ti le jedini, oj Vrtec, krasán si,
Kakor si prve vzpomládne bil dní;
S cvetjem, zelenjem bogato obdan si,
Petje najslajše se v tebi glasí.

V tebi mladina si cvetja nabira,
Vije si vence, oj vence lepé;
Nova se dóba jej v tebi odpira,
Nove se nade jej v sreci budé.

V cvetji, zelenji, glej, pevci krilati,
S petjem jej vžigajo v sreci radóst;
V petji potekajo dnovi jej zlati —
Dóba najlepša — brezskrbna mladóst.

Cveti nam toraj, oj Vrtec, le cveti,
Breme človeštva, gorjé olajšuj;
V srecih ti bratsko ljubezen nam néti
Nežno mladost pa za dom navdušuj!

S. Magolíc.

Boris ali krščenje Bolgarov.

(Zgodovinska povest; prosto poslovenil J. S-a.)

Bolgarija, bivša turška pokrajina med Dunavom in Balkanom, ki je po zadnjem rusko-turškem boji postala samostalna kneževina, bila je že pred tisoč leti mogočna samostalna država. Ustanovili so jo bili od severa prišli Bolgari, pastirsko ljudstvo turškega rodu, ki so nekdanj bivali pod Uralom, pozneje pa so se na več plemen razcepili, od katerih sta se dva pomaknila proti severu ter ustanovila državo „črnih Bolgarov,“ a drugi so šli proti jugu, kder so naselivši se med Dnjestrom, Dunavom in Črnim morjem prišli pod oblast Obrov. Pod vodstvom kneza Kubrata so se od Obrov odtrgali, in njegovih petero sinov si je s svojimi četami iskalo nove domovine.

Asparuh je šel s svojim plemenom preko Dunava in je bizantinskemu cesarju Konstantinu Pogonotu odvzel pokrajino Mezijo ter ondu utemčlil novo državo, ki je po novih prebivalcih dobila ime Bolgarija.

A junaškim Bolgarom ni bila dosti pokrajina, katero so si bili priborili, nego vedno so dalje segali ter malo ne vse pokrajine na vzhodnem balkanskem pólutoku pod svojo oblast spravili. Najslavnejši bolgarski knez Krum je vladal ne samó črez vse pokrajine do Carigrada, nego tudi onostran Dunava črez Vlaško in velik del Ogerske dežele. V teh pokrajinah so takrat stanováli malo ne sami slovenski rodovi. Bolgari so s podjarmljenimi Slovenci lepó ravnali; oba naroda sta mirno vkupe živela, in da-si so bili Bolgari gospodje Slovencev, vender jih niso zatirali, temveč, ker so bili v manjšini, poprijeli so se časoma navad in jezika Slovencev, in predno je minilo trí sto let, spojili so se s Slovenci v slovenski narod, kateri se še zdaj imenuje bolgarski.

Krščanska vera Bolgarom ni bila znana; zato rej so živeli po svojih poganskih šegah, kakor druga divja ljudstva za največjo čednost imajoč srčnost in hrabrost. Knez, kateri se je imenoval tudi kan, imel je neomejeno oblast čez svoje podložnike in samó v najvažnejših stvaréh se je posvetoval z „boljari“, kakor so se imenovali odličnejši Bolgari.

Take so bile razmere na Bolgarskem, ko je 844. leta prevzel vladarstvo Boris, hraber in velikodušen knez, ki je bil zmožen vse, kar je dobrega in plemenitega poznati in tudi zvršiti. Ker ni bil tako častilakomen, kakor njegovi predniki, ni delal toliko na to, kako bi svojo državo povekšal, nego bolj na to, kako bi jo lepó uredil in svoje podložnike osrečil. Žalostne skušnje, katere je sam v nekaterih bojih doživel, potrdile so ga menda v teh mislih. Ko so namreč Bolgari hodili na Grško plenit, premagali so jih nekaterekrati Grki in v beg pognali, in jedenkrat so celó v njihovo glavno mesto Preslavo prišli plenit ter povračat, kar so bili Bolgari njim storili. Pri tem napadu so razdruženi Grki umorili tudi ljubljeno ženo Borisovo in uplenili njegova dva otroka. Ta britka izguba mu je bila vedno v spominu, in morebiti so ravno iz teh britkih spominov pribajali njegovi dobri sklepi, ki so pozneje obrodili toliko sladkega sadú.

Boris si je v svojem prestolnem mestu Preslavi sezidal palačo, katero je hotel okrasiti, kakor se vladarju spodobuje. Ker je s takratno bizantinsko cesarico Teodoro v miru živel, poslala mu je ona slavnega slikarja, meniha

Metoda, kateri naj bi mu palačo izmalal. Menih Metod, že precej postarein mož, pripeljal je s seboj v Preslavo deklico in dečka, ki sta ga klicala očeta, kar ni bilo takrat nič nenavadnega, ker se je večkrat prigodilo, da je mož po smrti svoje žene postal duhovnik ali menih. Otrokoma je bilo ime Vladimir in Helena; med seboj sta se srčno ljubila in svojega očeta zelo spoštovala.

Prihod teh treh oseb je bil na dvoru Borisovem važen dogodek. Helenina lepota je vse očarala, in njeno nežno in pametno obnašanje jo je celó staremu knezu hitro prikupilo. A Vladimir je bil Heleni také podoben, da ga je moral vsak rad imeti, kdor koli je ljubil Heleno. Oba otroka sta se jako lepó vedla na Borisovem dvoru, da-si se jima je marsikaj čudno zdelo, kajti onadva sta bila v krščanski verí dobro podučena in jako pobožna, a tu sta našla in videla take čudne poganske običaje in šege.

„Oče!“ pravi necega dne Helena slikarju Metodu, „zakaj pa nikoli ne govorite s knezom o ljubem Bogu? Boris je tako plemenit in dobitljiv in bi izvestno rad poslušal, ako bi mu kaj povedali o dobitljivem Bogu, o katerem še nič ne vé.“

Metod se je nasmehnil in dejal: „Dete ljubo! Boris me ni poklical, da bi ga podučeval, nego poklical me je, da bi mu malal podobe. Jaz mu tudi hočem palačo lepo izmalati, a ti v tem moli in prosi Bogá, da podeli mojim podobam življenje ter ga bodo one mesto mene učile. Ako hoče naš gospod, Jezus Kristus, srce tega nevernika s svojo milostjo ganiti, našlo se bode za to že primerno sredstvo.“

Metod je pridno delal in slikal, da bi svoje slavno imé tudi pred Borisom opravičil. Nekatero manjše podobe je bil že izdelal in knez jih je javno pohvalil. Ko je pa začel Metod slikati véliko dvorano, izprosil si je milost, da ne sme nihče v dvorano, tudi knez ne, dokler ne bode vse izgotovljeno; zato je pa obljubil naslikati podobo, kakeršne še knez videl ni in si je tudi misliti ne more.

Kralj je v to dovolil, in razven Vladimira, kateri je Metodu stregel in pomagal, nihče ni smel v dvorano, da se ne bi umetelnik motil.

V tem času, ko sta bila Metod in Vladimir vedno zaprtá v svojej tajnej delarnici, imela je Helena prijetne ure na dvoru Borisovem. Knez sam je imel veselje nad njo ter se je tako prijazno in ljubezljivo pečal ž njo, kakor da bi bila njegova lastna hčerka. Kadar sta se pogovarjala, pripovedovala mu je Helena o dobitljivem Bogu in o družih verskih resnicah. Boris jo je pazno poslušal in se zelo zanimal za vse, kar mu je pripovedovala o stvarjenji sveta, o človeškem zagrešenju in odrešenju, o naukih in čudežih Odrešenikovih i. t. d., da-si iz njenih besed ni mogel spoznati resnice in lepote krščanskih nauk.

A Metod in Vladimir sta pridno delala ter nista skoro nič prišla med ljudi, ker sta po dnevu delala a po noči sta molila, in tudi Metod ni hotel, da bi ga posvetne stvari motile v njegovem svetem opravilu.

Kadar je bila podoba izgotovljena, povabil je Metod kneza, naj jo pride gledat. Boris od vseh dvornikov spremljan, šel je v dvorano, kder ga je umetelnik pričakoval.

Boris je ugledal v dvorani strašen prizor; umetelnik mu je bil naslikal podobo sodnjega dneva. Bilo je videti, kako solnce na zemljo pada in temá.

strah in smrt jo pokriva in strahovite pošasti vstajajo iz grobov na klic angelov; a od zgoraj se prikaže večni sodnik, obdan z nebeško svitlobo, ter napolnuje s svojim veličastvom nebo in zemljo. Njegov pogled je ves svet premagal; z mogočno roko je razdelil pravične in krivične ter slednje pahnil v peklenko brezno, a pravične je vzel v blaženo prebivališče nebeško.

Pogled na to podobo je Borisa tako pretresel, da ni mogel niti besede izpregovoriti, a tudi svojih oči ni mogel obrniti od stene, na kateri je bila ta živa podoba sodnjega dneva.

Kdo je ta -- vpraša naposled -- kdo je ta mogočni kralj, katerega mi si tukaj namalal?"

To je vsemogočni stvarnik sveta, odgovori Metod; Bog nebes in zemlje, pred katerim je vsak mogočnež ubog črv na zemlji; pred katerim knezi in kralji niso nič več, kakor ubogi siromaki. Prišel bode jedenkrat dan, dan gróze in trepeta: zvezde bodo padale z nebá, temá bode zagrnila zemljo in smrt bode kosila brez usmiljenja, dokler bode jedna živa stvar na zemlji. Po tem se bode zgodil velik čudež, kajti vsi, kateri so umrli, vstali bodo od smrti in vsemogočni Bog jih bode sodil ter jim delil kazen in plačilo, kakor si je kdo zaslužil. Brezbožniki in krivičniki bodo vekomaj zavrženi v peklenko žrelo, a pobožne in pravične bode vzel s seboj ter jih s častjo in slavo obdal na večne čase. To predstavlja ta podoba in tega se spominaj, slavni knez, kadar gledaš to podobo." Žarne, k nebu povzdignene oči, plešasta glava, beli lasje in veličastno po prsih viseča brada -- vse to je dajalo Metodu še častiljivejšo podobo in delalo na poslušalce še večji vtis. Metod je že nehal govoriti, ali Boris je še vedno poslušal ves zamaknen v to, kar se je zdaj zgodilo. Žarek božje milosti je bil prodril v mračno Borisovo dušo in on je čutil, da se še marsikaj nahaja, česar on do zdaj še niti slutil ni.

Čut, ki ga je zdaj obhajal, še ni bila vera, pač pa srčna želja po veri; zato je prosil Metoda, naj ga še bolj na tanko podučí o tem strašnem sodniku vseh ljudi.

In da bi pokazal Metodu, kako je z njegovo podobo zadovoljen, nkazal mu je v plačilo za njegov trud obilo denarja izplačati.

"Vzemi to plačilo," reče; "jaz bi ti rad še več dal, ako bi mogel, pa saj sam veš, da je bila letos slaba žetev in da je glad moril moje ljudstvo; zatorej sem že vse razdelil med ljudstvo, kar sem imel, ker me srce boli, zaradi njegovih nadlog."

Ljudstvo je znalo, da je njegov knez usmiljenega sreá, zato je v velikem številu prihajalo vsak dan pred kraljeva vrata prosit ga pomoči.

"Zahvaljujem se ti, knez mogočni, za obilo plačilo. Ti se ravnaš po besedah Gospodovih ter ne odlagaš zasluženega plačila na jutri. Sicer pa meni ni mnogo na tem plačilu, kajti jaz imam večje zaklade od tvojih: nauki Gospodovi so boljši od zlatá in biserov. Tvoje darilo bi mi bilo brez koristi in jaz bi ga še ne sprejel, ako bi mi ne bilo v pomoček, da si ž njim pripravim še večje zaklade nebeške, katerih rjá ne sné in jih tatovi ne ukradejo."

Nato je Metod ukazal poklicati siromake, ter jim razdelil ves zaslužek za svoje delo. Sto in sto siromakov ga je hvalilo in blagoslavljaló, a Boris ves ganen nad toliko velikodušnostjo dejal je: "Res, velik je tvoj Bog! zatorej hočem od tega trenutka vse bogove zapustiti in samó tvojega Boga molíti."

S tem sta bila trud in molitev Metodova obilo poplačana; kajti pridobil je bil Gospodu dušo Borisovo in na njegovo prošnjo je sv. Duh vлил žarek božje milosti v srce nevernega kneza.

Helena in Vladimir sta z velikim veseljem vse to opazovala; mladenič je od spoštovanja ves prevzet gledal svojega očeta kakor poslanca božjega, in Helena je na tihem hvalila Boga za toliko milost in srečo, katero je dobremu knezu naklonil.

Knez je podrl altarje malikov in se pripravljal na sv. krst. Že se je bližal dan, ko bode Boris, knez bolgarski, klečéč pred služabnikom božjim prejel zakrament sv. krsta.

Z veliko slovesnostjo je bil Boris krščen v pričo brezštevilnega ljudstva. Za tem je bila sv. maša, pri kateri je Vladimir opravljal angeljsko službo, kakor angel nebeški. Naposled je knez vsem podložnim razodel svojo željo, naj bi njegov vzgled posnemali, odpovedali se krivim bogovom ter le jedino-pravega Boga kristjanov molili.

V knezovej palači je bila potem velika gostija, pri kateri je knezu na desnej sedel Metod, a na levej Helena in njemu nasproti Vladimir. Pri tej priložnosti je namenil knez Metoda prositi, naj mu pusti svoja otroka, katerih se je bil že tako privadil, da mu bode težko brez njih biti.

Metod je z neko sočutno ljubeznijo opazoval kneza, kakor da bi mu hotel kaj važnega in veselega povedati, a Boris ga prehitil in mu razodene svojo prošnjo, naj dovoli, da otroka pri njem ostaneta, ker on hoče za njiju skrbeti, kakor za svoja lastna otroka.

Neizrekljivo veselje prešine lice Metodovo.

„Kar zahtevaš, lahko se zgodi,“ odgovori Metod, „vender naj ti poprej razodenem skrivnost, katero sem morda že predolgo zakrival. Izvestno se še spominaš strašnih dni, ko so bili Grki zmagonosno v to zidovje pridrli ter povsod razširjali strah in smrt.“

„O kako strašne čute budiš v mojem srci!“ odvrne knez. „Takrat je bilo, ko sem vrnivši se iz boja, našel doma mrtvo truplo svoje žene in neizrekljivo izgubo obeh svojih otrok; sovražniki so ju ugrabili in — ali ubili ali pa v strašno sužnjest odpeljali.“

„Hvali Boga, slavni knez!“ odgovori mu starček, „tvoja otroka sta bila pod varstvom božjim ohranena, da se ti zopet povrmeta.“ V tem je izpod kute potegnul sveženj oblačil in pokazavši jih Borisu, vprašal ga: „Ali poznaš te stvari?“

„To je obleka mojih otrok!“ odgovori Boris s solznimi očmi. „O moja ljubljena otroka, ko bi še res živela; ko bi mogel vaju še samó jedenkrat videti in na svoje prsi pritisniti!“

„Knez slavni! tvoja otroka še živita in sta pri Tebi.“ In obrnivši se k otrokoma, reče: „Jaz sem bil do zdaj vajin varuh; a tukaj imata zdaj svojega pravega očeta. Helena in Vladimir, objemita svojega očeta!“

Vesel krik je sledil tem besedam. Knez objame svojo hčerko in kmalu je bil tudi Vladimir v njegovem naročji. Vsi se gledajo in gledajo in se ne morejo drug drugaz gledati.

Potem je Metod pripovedoval, da je bil vojak in da je ta dva otroka iztrgal iz rok svojih divjih tovarišev ter ju vzal s seboj na svoj dom. Ondu je za nju skrbel, kakor bi mu bila lastna otroka. „Bog me je pozneje poklical,“

pravi dalje, „v duhovski stan, ali vendar nisem zapustil teh otrok. Dal sem ju lepó krščanski odgojiti in jima takó pripravil zaklade, ki so več vredni, nego zakladi vseh kraljev tega svetá. A vest mi je očitála, da jima krivico delam, ako jima odtegujem posvetno srečo, katero bi uživala na tvojem dvoru. Ko sem bil tedaj nenadoma semkaj poslan, zdelo se mi je, da se je zgodilo po previdnosti božje zavoljo otrok; zatorej sem ju vzel s seboj. A resnično ti povem, ako bi se tvoje srce ne bilo odprlo luči sv. vere in bi se ti ne bil odrekel svojim malikom, jaz bi bil otroka zopet nazaj odpeljal in skrivnost njunega roda bi bila ostala zakopana v mojih prsih.“

„Občudujem pota božje previdnosti,“ reče Boris, „in tudi tebe, božjega služabnika. Iz srea se ti zahvaljujem za neprecenljivi dar, ki sem ga zdaj dobil od tebe. Nadejam se, da bodeš tudi ti pri nas ostal in da bode od zdaj tvoja domovina tam, kder bodeta tvoja ljubljena otroka.“

Helena in Vladimir sta se tej prošnji pridružila, in ko se je Metod obotavljal, dejala sta: „Ali nečeš biti več najin oče, in hočeš, da bodeva vedno po tebi žalovala, ako otideš od naju?“

Prošnja otrok je ganila Metoda, da je obljubil ostati v Preslavi.

Borisovo dušo je luč sv. vere tako prešinila, da je začel lepoto in blagó tega sveta zaničevati ter je spoznal, da je vse nečimerno razven Bogú služiti, njega ljubiti in za svoje izveličanje skrbeti.

Zavoljo tega je postavil velik samostan, in ko je bil krščansko vero med svojim ljudstvom razširil in vladarstvo svojemu sinu izročil, podal se je v ta samostan kot menih. Ondu je sam za-sé mirno živel, zadovoljen, da je svojemu ljudstvu prižgal luč sv. vere in mu zapustil modrega in pobožnega vladarja. Metod je bil zvest Vladimirov svetovalec in mu je pomagal s svojimi modrimi sóveti težko breme vladarstva nositi. A Helena je svoje življenje Bogú darovala in šla tudi v samostan, kder je do smrti lepó pobožno živela in molila za srečo svojega ljubljenega bolgarskega ljudstva.

—*—

Jesus in sv. Peter.

(Národna legenda.)

Ko sta Jezus in sv. Peter po svetu hodila, prišla sta do možá, ki je nájnivi sejal.

„Kaj delaš?“ vpraša ga Jezus.

„Repo sejem.““

„Komú?“

„Sebi.““

Jezus in sv. Peter sta šla dalje in sta našla družega, ki je tudi sejal.

„Kaj delaš?“ vpraša zopet Jezus.

„Repo sejem.““

„Komú?“

„To Bog vé; kajti mnogo jih bode tukaj mimo šlo in marsikateri si bođe repo zmèknil in jo snedel.““

Temu drugemu sejalecu je toliko repe vzrastlo, da jo je komaj domóv žvozil; a prvemu samo jedna sama, ali ta tako debela, da jo je zase imel vse leto zadosti.

Zapisal J. S-a.

—*—

Učitelj Ivanko.

Idimo se igrati šolo? — „Idimo! idimo!“ zavpili so iz vsega grla otroci, ki so se zbrali iz sosednih biš pri Kolačevej Milki, da bi se tu ves po poldnevne ugodno igrali in zabavali. Kadar otroci vsak na svoj prostor sedejo, jedni na stolček, drugi na podnožnik, drugi zopet na klop in ob stranéh, izberó si Ivanka, Milkinega brata, za učitelja. Ubogi Ivanko je imel polne roke posla, predno je napravil red in mir v svojej učilnici.

„Zdaj pázite in poslušajte! Roke lepo pred-se, kakor se spodobi pridnim otrokom!“ takó je Ivanko kričal svojim nemirnim učencem in učenkam. Ali da! nemirneži ga nočejo slušati; zatorej je moral opominati zdaj tega, zdaj ónega posamez. — Ej, Dragica, ako ne bodeš slušala, takój te denem stati jã v kot!

— Jožko, ne šepetaj mi toliko, drugače ti pokažem s palico!

— Kdo je tam v zadnjej klopi, ki se pači z glavó, kakor da bi bil nemumen? Ako se ne varám, to je Baričeva Nežka!

— Tudi ti Vladkec uganjaš preveč nemumnosti s svojo plóčico; pázi se, da te ne krenem po prstéh.

— Zórica, takój v kot, ako ne

svojo nalogo; jedni so pisali, drugi risali, nekateri čitali i. t. d., a on je pazil in gledal na vse, izpraševal jih je in jim razlagal, da ga je bilo veselje gledati in poslušati. Čital jim je tudi iz „Vrtea“ lepo pripovedko ter je potem vprašal vsacega o tem, kar so slišali. Naposled so še računili in se umno zabavali.

Bilo je otrok sedem, a Ivanko je bil osmi; zatorej jim reče, da bode štél od prvega učenca počemši pa do sebe; na katerega koli pride število 7, ali pa kako drugo število, ki ima v sebi številko 7 n. pr. 14, 17, 21, 27, 28 i. t. d., ta naj takój vstane in zavpije: bum!“ Ako pa tega takój ne stori, mora storiti v kazen, kar se mu naloži. S tem so se otroci ne samó lepo zabavali, temveč so se tudi vadili v računstvu. Potem so si dajali uganke in druga vprašanja in čas jim je hitro potekel, ko jih Milkina mati pokliče na južino.

Tudi vi otroci, kadar se kje zberete, zabavajte in igrajte se umno in pametno, ter ne storite nikoli kaj takega, česar bi se morali sramovati pred stariši in drugimi ljudmi.

umolkneš!

Takó je Ivanko napravil mir in red ter je otroke prijetno zabaval, kakor bi bil pravi učitelj v šóli s štírimi razredi.

Vsak je imel

Ujéti vrabec.

(Svobodno iz nemščine po Bürgerji.)

o hó! Nu, vrabec, dober dán!
 Kosmáta kapa, zdaj si vgnán!
 Ne vidiš? V izbo si zaprt!
 Le sili vènkaj v senèni vrt!
 Iz kóta létaj naglo v kót,
 Po óknih tolei tam in tód!
 Če kljun razbiješ in glavó,
 Prišèl si vender mi v rokó!
 Poslušaj me, predrzni ptič!
 Gospód sem jaz, tí nisi nič,
 Pa ako vrabcem slavno znán
 Ključár si bil in sam župán!
 Z udarcem prvím te zdrobím!
 Kogá za tó se kaj bojím?
 Oskubem te, zavijem vrát,
 Ker tí si stare mére tát!
 Ne véš, kakó si črésnje král,
 Po zrèlem prósi ščebetál?
 In če pokličem: „kúžek, ná!“
 Želján je tvojeга mesá.
 A če usmíljen bíti hčem,
 Nožice *) primem in odprém.
 Ter ž njimi — nič ne bodi húd! —
 Odstrižem répek in perút!
 Ahà, za stari pòtlej gréh
 Skakúcaj le prašán po tléh:
 Pod mizo pójdeš in pod klóp.
 Doklèr ne sné te mačji zób. —
 Kakó ta stvar se tebi zdí?
 A človek sem, ne bój se tí!
 Zatòrej svòbodo tí dám,
 Da hodeš védno pómnel sám
 In vrabcem vsem oznánjal ràd,
 Da svòboda je zlát zaklád.
 Devòlj po sóbi sem lovlí,
 Devòlj te plášil in podlí;
 Spet ókno tí odpiram zdàj,
 Le smúkni hitro v zèlen gùj!

E. B.

**

*) Nožice, nožic, f. plur. škarje, die Schere.

Baron Fran Trenk.

Baron Fran Trenk se je porodil 1711. leta v laškem mestu Reggio. Oče mu je bil po rodu Prus in je služil za podpolkovnika v cesarski vojski v rečenem mestu. Sina Frana je dal Jezuitom v vzrejo. Ko je bil Fran navršil sedemnajsto leto svoje dôle, stopil je tudi on v cesarsko službo. Pozneje je prišel k neki ruskeji posadki za konjiškega stotnika.

Večkrat se je pokazal z junaštvom in hrabrostjo. Po očetovej smrti je nasledoval v Slavoniji mesti Nuštar in Pakrac, zaradi tega ostavi vojaštvo v Ruskeji in pride na svojo imovino v Slavonijo.

V tej dôle so se potikale razbojniške čete po slavonskih gorah. Njemu se je zahvaliti, da je iztrebil te razbojniške čete, katere so se bile kazale ob turških vojskah. Dokler so namreč naši pradedi imeli krvave boje s silovitim Turkom, odhajali so naši junaki v goste slavonske gore, da bi ondod čakali

Turkov in se maščevali za njihova grozovita dela. Taki junaki so se zvali hajduki, in so bili iz začetka pošteni ljudje, boreč se neprestano za narod in domovino. Kar so oteli Turkom, to so potlej razdelili med-sé in med svoje.

Kadar so pregnali Turke iz Slavonije, ostale so še cele čete hajdukov po slavonskih gorah. A ne, da bi se bili zdaj razšli in se vrnili k svojim domov, da bi delali polje, nego v tolpah (množicah) so hodili in se skrivali, čakajoč plena, katerega so zdaj jemali svojim rejakom. In tako so se poprijeli razbojniškega dela. Gozd jim je bil tako rekoč šola, v katero so vzprijemali vsacega, kogar koli je pognala nesreča ali kaka druga nezgoda od hiše. Takó so te razbojniške čete bivale vsak dan opásnejše, da je zavladal povsod strah in trepet.

Slavna cesarica Marija Terezija je proglasila hajdukom milost in oproščenje; kajti kdor se želi pošteno bojevati, naj ostavi gozd ter prime za orožje in brani cesarice.

To oproščenje je proglasil hajdukom baron Fran Trenk, pozivajoč, naj se zberó okolo njega.

Za kratko dóbo se jih je zbralo okolo 700 samih izbranih junakov; s temi jih Trenk polovi po gozdu še do kacic 300.

To četo je Trenk imenoval „pandurje.“ Obleka jim je bila: rudeča kapa s kito (cofom), rudeč brezrokavnik, hala, široke hlače in rudeč plašč; a za orožje so imeli: nož in samokrese za pasom in preko ramena puško. — V zastavo (bandero) jim je bil konjski rep. Pred četo je svirala turška godba, in to je bila prva vojaška banda ter je od tod prišla v navado pri vseh evropskih vojskah.

Trenk je sam vadil svojo vojsko, sam jej je bil vodja in zapovednik. To vojsko je želela videti tudi cesarica Marija Terezija. Trenk jo pripelje v stolno mesto Dunaj in cesarica jej pride naproti. Vse se je čudilo tem hrabrim junakom, kateri so se junaško bojevali za svojo cesarico Marijo Terezijo.

Koder koli je šla Trenkova četa, malo kje je kaj dobila, ker je od strahú vse bežalo, a to, kar je vjela, posekala je mahoma na mestu.

Pléniti in pustošiti ni bilo čete ostroúmnejše in drzovitejše od Trenkovih pandurjev. Bojevali so se v Nemški državi in so bili vzor vojniške hrabrosti in zvestobe. O premnogih prilikah so kazali milostivo srce in veledušno opráščali in pomagali ljudém. — ali vender se je o njih govorilo, da delajo mnogo zléga in sramote.

To je bila neredna vojska Trenkova. Dokler se je Trenk s svojimi pandurji na Nemškem hrabro bojeval, obdolžili so ga, da se je dal podkupiti od pruskega kralja, zatorej so ga dejali v preiskovanje. Ker je bil zeló osoren in živ, obnašal se je tudi pred sodniki jako osorno; zatorej so ga zaprli v dunajsko orožnico, iz katere je pobegnil in odšel v Nizozemsko. Tu so ga vjeli in zaprli v trnjavo Spielberg blizu Brna. Pripoveduje se, da se je tu sam ostrupil.

Takó je zvršil ta hrabri vojskovodja svoje življenje.

Po „Suzlju.“

Zgodovinsko - mestopisni obrazi.

(Spisuje P. F. H.)

IX. *Kostanjevica.*

(Konec.)

Začetkom 14. stoletja (1305.) je bil gospodar Kostanjevice goriški grof Majnhard, ki jo je pa zastavil avstrijskim vojvodam. L. 1320. so jo imeli imenitni grofje Frangepani, za njim 1329. l. Hugon Sribenski. V poznejši dobi je prišla Kostanjevica v last Ortenburškim grofom; po teh jo je podedoval Celjski grof Herman. Celjski grofje so jo oskrbovali po svojih graščinskih grofih ali stotnikih. Leta 1430. je dal Celjski grof Herman poleg družih posestev tudi Kostanjeviški grad avstrijskim vojvodam. Avstrijski vojvoda Friderik starjši je potrdil v 22. dan meseca julija 1435. leta mestu pravice; istega leta je podelil Friderik mlajši mestu sejém na nedeljo po sv. Vidu. — Za časa prepira med avstrijskima vojvodoma Friderikom in Albrehtom, katerega so se udeležili tudi Celjski grofje, trpeli so Kostanjeviški podložniki mnogo kvare po oskrbnikih Celjskih grofov. Ko je bil 1443. leta poravnán prepír, dobili so Kostanjeviški grad zopet Celjski grofje. Ko je v dan 8. novembra 1456. leta poslednji Celjski grof Ulrik II. našel svojo smrt pod Belim gradom, podedovali so Celjskih grofov obširna posestva avstrijski vojvode, ki so imeli v Kostanjevici svoje oskrbnike. Leta 1570. si je grad prisvojil — menda le v zastávo — Janez K. Valvazor. Po njegovej smrti so ga podedovali gospodje Moskon. Od teh ga je kupil grof Brnardin Barbo, ki ga je pa zamenjal za grad „Zobelsperg“ z grofom Engelbertom Auerspergom. Ta poslednji je graščino prodal Petru Zriniju, in ta v 17. stoletji Kostanjeviškemu samostanu. Mesto je bilo vsled svojih pravie svobodno in samó deželnemu knezu podložno.

Mesto in okolico so zadele razne nezgode. Že 1331. leta so tu pustošili Ogrí ter naredili veliko nesreče. — Leta 1469. meseca junija prideró turški konjiki, bilo jih je nad 10.000, preko Metlike v ta kraj. Jedna četa jo udari na Gorenjsko, a druga je razgrajala okolo Žumperka do Kostanjevice ter se ušotorila na Šentjernejskem polji. Kranjski stanoví so jeli naglo vojakov nabirati, ali Turčin jo je v tem popihal z bogatim plenom v Bosno. Ker je bila Kolpa vsled dežjá zeló narasla, niso mogli Turki tako naglo prepeljati vjetnikov; zatorej so jih preko tisoč pomorili na mestu. Tega leta so Turki nad 30.000 ljudi s seboj odgnali iz slovenskih pokrajin v strašno sužnjest. — Leta 1494. so Turki okolo sv. Mihéla novič prilomastili preko Hrvatskega na Kranjsko. Plénili in morili so okolo Kostanjevice, Pleterja in Mokric. Od tod so jo potem udrii preko Save na Štirsko. Po teh krajih je bila razpostavljena tropa vojakov cesarja Maksimilijana, kakih 3000 najetih vojakov, ki je pa bolj ljudi nadlegovala, nego da bi jih bila branila turškega nasilja. — Leta 1545. so Turki zopet pustošili vasi okolo Kostanjevice tjá do Krškega.

Za tega časa so stopili brambovcem na čelo domači vitezi, kakor Janez Lenkovič, ki se je često poskusil s Turki, in pa njegov učence Herbert Turjaški. Ko je 1563. leta turška vojska zopet privihrala na Dolenjsko ter se je komaj dobro premikati začela proti Novomestu, stal je Herbert z hrabro četo brambovcév pred njo. Zdaj preneha napredovanje turške vojske. V divjem

begu hiti Turek proti Kostanjevici. Tu mu je zaprt pot; za njim so Slovenci, pred njim pa teče globoka reka. Moral se je vneti hud boj, ki se je končal na slavo naših pradedov. Brezštevilna množica Turkov je bila pobita, mnogo jih je utonilo v globokej Krki, kamor so jih bili kristjani zapodili. Samó štiri nejeverci so bajè zdrave petè odnesli, da sporočè žalostno osodo svojim bratom v Bosni.

Kakor se vidi iz mestne kronike, napravil je tudi ogenj mestu mnogo kvare. Leta 1617. v 13. dan aprila je pogorelo 67 hiš in cerkvi sv. Nikolaja in Martina; leta 1663. v 17. dan aprila je pogorelo 38 hiš z občinsko hišo in cerkvijo sv. Nikolaja vred; 1674. leta pa je nek hudobnež zažgal mesto; pogorelo je 17 hiš in bilo je kvare nad 2000 gold. — Leta 1681. je Krka takó naglo narasla, da je meščanom tekla voda pri oknih vèn in noter, popčila mnogo živine in naredila na polji silno veliko kvare. — Koncem 17. stoletja (1686) je štelo mesto 81 majhenih lesenih hiš. Ni se toraj čuditi, da se je mesto po tolikih nezgodah popolnem posiromašilo, in da se je nameravalo, vzeti mu mestne pravice, kar pa deželni knez ni privolil. Leta 1786. je bilo mesto municipalizirano.

Četrtno ure od mesta v prijaznej dolini ob podnožji Gorjancev se vidi obširno samostansko poslopje. Tu je bil samostan Cistercijenzov. Ustanovitelj mu je bil 1234. leta že omenjeni Koroški vojvoda Brnard in njegova supruga Juta, hči Českega kralja Venceslaja. Leta 1249. je vojvoda ustanovo novič potrdil ter samostanu dodal še nekaj posestev. Ta kraj si je izvolil v svoj poslednji počitek ustanovitelj sam, ki je bil tu pokopan s svojo supruogo Juto, kakor nam kaže grobni napis z gotiškimi črkami ob desnej strani velikega oltarja. Leta Gospodovega MCCLII. je umrl presvitli knez Brnard, vojvoda Koroški na praznik razglašnja Gospodovega. V svetišče se je preneslo truplo tega kneza in njegove sopruge v vtorek po prazniku sv. Martina škofa za časa nepremagljivega rimsko-nemškega cesarja Friderika 1468. l. Za časa Jožefa II. je tudi ta samostan zadela osoda, kakor mnogo družih po Kranjskej. Bil je namreč 1786. leta razpuščen. Ves čas svojega obstauka je imel 64 opatov. Poslednji mu je bil Aleksander Haler pl. Halerstein. V 11. dan meseca januarja 1786. leta je Novomeški okrožni glavar grof Ursini Blagaj izvršil dvorni dekret.

Že leta 1684. se toži v mestnej kroniki o kvari, katero so delali mestu in okolici roparski napadi sosednih Uskokov z Gorjancev; pustošili so meščanom polje in kradli vino. Ker so bila pota zelo nevarna, niso si upali trgovci v mesto na sejme, in takó je prenehala vsa kupčija. Delavci so se morali pred solnčnim zahodom vračati s polja, da jih niso Uskoki oropali ali pomorili. Tudi samostanu so roparji naredili mnogo kvare. Leta 1736. v 29. dan meseca julija je napadlo nenadoma 50 roparjev samostan o večernem mraku. Vodja jim je bil Hasan Bisič. V boji z roparji sta bila umorjena dva redovnika in dva samostanska služabnika, nad 12 osob je bilo smrtno ranjenih in mnogo drugih bolj ali menj pokvarjenih. V petih urah so samostan do čistega oropali; odnesli so novce (denarje) in druge dragocenosti. Kar se ni dalo odnesti, razbili so; tudi cerkvi niso prizanesli. Opat in drugi redovniki so se poskrili po skrivnih kotih ter si tako oteli življenje. V samostanu je bilo premalo oboroženih ljudi, da bi se bili mogli postaviti v bran.

Od roparjev sta bila samó dva umorjena, katera so tolovaji s seboj odnesli in zagreblj. — Vodjo Bisiča so pozneje roparji samí zavrtno umorili.

Nad mestom na prijaznem hõmei stoji lepa cerkvice matere božje. Sedzidali so jo 1778. l. Cistercijenzi. — Kostanjeviška župnija je jedna najstarejših na Kranjskem. Že 1220. leta je bil tu župnik Adalbert. Ko je bil ustanovljen samostan, bila je župnija s samostanom združena, ki je do časa cesarja Jožefa obsegala samó mesto. Ko je bil samostan zatrt, kupilo je mesto na očitnej dražbi 1793. leta za 562 glđ. nekdanji Kostanjeviški grad, ki je zdaj župniku v bivališče.

Sedanje mesto šteje 464 prebivalcev, ki se večinoma živé s poljedelstvom; tudi ribarstvo jim daje mnogo dobička. Krka tudi denes še dela mestu mnogo kvare. Ker je otok samó nekoliko višji od Krkine gladine (niveau), zatorej ní čudo, da voda večkrat preplavi mesto.

—*—

Prirodopisno-natoroznansko polje.

Palme.

Da-si je domovina teh dreves zeló zeló daleč od nas, vendar imajo palme tudi za nas mnogo zanimivega in palmovi pridelki tudi nam donašajo mnogo koristi. Deblo teh dreves je jako priprosto, šibko in po več sto čevljev visoko ter je v vrhu s posebno lepim šopom listja olepšano; zatorej dajejo palme vročim deželam posebno lepoto in značaj. Krasni šop listja v vrhu palmovega debela je sestavljen ali iz mahalčastih ali pa iz pérnatih listov, izpod katerih visé veliki grozdi, cvetja in plodov (sadú). Predno se cvetovi razevetó, obdaja jih úsnijat tulec. Mladi listni popki nekaterih palm se jedó v prikuho. Ta jed

se imenuje palmovo zelje. Nekateré palme dajejo tudi, ako se njihov cvetni tulec zarezé, mnogo sladkega sóka, iz katerega se dela palmovo vino ali tako imenovani toddi. Palmovo deblo je povsod jednako debelo, ter ni z glavno korenino v tla priraščeno, nego le z vidnimi vlaknatimi koreninami. Deblo tudi nima lubja, a znotraj ima raztresene cevne povezke, ki so proti sredini redkejši nego li pri kraji. Da-si palme nimajo posebno lepega cvetja, toliko več je vreden njihov sad, ki nam ga dajejo. Tu nam je v prvej vrsti omeniti kokosovo palmo ki je znana po svojih debelih orehjih. Ta palma je domá v vzhodnej in zahodnej Indiji, Afriki in južnej Ameriki. Vzraste 20 do 50 metrov visoka ter ima po 4 metre dolge in po meter široke pérnate liste. Izpod listov izrastó veliki cvetni betiči s svojimi cvetnimi tulci. Sad ali plod tega drevesa imenujemo kokosove orehe, ki so jajčasto špičasti in

debeli kakor otročja glava; v sredi teh orehov je koščica z vlaknato lupino. Ta koščica ima, dokler še ni popolnoma zrela, v sebi neko hladilno, mleku podobno tekočino — kokosovo mleko — katera se pozneje strdi v mandeljnasto, trdo, v sredi votlo jedro. Kokosova palma cvetè skozi vse leto in nosi vsak mesec po 15—25 orehov. Ako se jedra izžmó, dobi se neka trda tolšča, kokosov loj, ki se rabi v narejanje mjila (čajfe). Iz sadov se dobiva tudi kokosovo olje. Deblo daje les za stavbe; iz vlaken, ki se dobé iz listov in

ki dajejo ondotnim prebivalcem po največ živeža.

Spomina vredna je

tudi dateljnova palma, ki daje poglavitni živež Afrikancem, kateri jo pridno sadé in jej vode prilivajo; ta palma raste tudi v južnej Evropi, ali tukaj ne dozori nikoli svojega plodú. Kakor so pri nas okolo kmetjskih hiš ovočna (sadna) drevesa, tako so v vročih deželah okolo šotorov in koč

lepe dateljnovne palme, raste široko na okrog ter so nekateri kraji vsi poraščeni ž njo. Udomaćila se je tudi v južnej Evropi na bregovih sredozemeljskega morja. — Arekova palma daje orehe, bogate na čreslovini; te orehe rabijo strojarji. — Trstinasta palma, ki je vsa podobna ovijalnim rastlinam, vzraste 300 do 400 metrov dolga in daje palice trstovske (spanisches Rohr).

Takó bi še lahko mnogo drugih vrst palm našteji, ali to vam naj zadostuje, da bote znali, kolike koristi so palmova drevesa, ki so nam tudi v znamenje mirú in pokoja.

— x.

Oslova tolažba.

(Basen.)

Na nikedar vesel ne bom, to zdavna vem:

Neumen in postave neokretne sem,

Brez vsega sem poguma in brez vse moči,

Vse zaničuje me, vse pred menój beži;

Z osátom, slamo moram se živíti,

Do smrti moram tóvore nosíti.

Zarés! nič dobrega na sveti nimam jaz!

V tolažbo mi jedíno je — moj lepi glas!

(Po M. Claudiusu E. B.)

— x —

Razne stvari.

Drobtine.

(Posebni spomini meseca februarja.)

V 3. dan februarja 1758. leta se je porodil Val. Vodnik, prvi pesnik slovenski, v Šiški nad Ljubljano.

V 4. dan februarja 1864. leta je cesar Franc Jožef I. potrdil „Matico Slovensko“ s sedežem v Ljubljani. — Ravno ta dan 1806. leta je bil vpeljan papirnat denar v našem cesarstvu.

V 7. dan februarja 1522. leta je odstopil cesar Karl V. avstrijske dedne dežele svojemu bratu Ferdinandu.

V 8. dan februarja 1849. leta je umrl Fran Prešeren, slovenski pesnik v Kranji.

V 9. dan februarja 1789. leta se je porodil iznajdenik tesnopisa ali stenografije, Fran Gabelsberger.

V 11. dan febr. 1859. l. postane Miloš Obrenović dedni knez Srbije.

V 12. dan februarja 1797. l. pela se je prvič na Dunaji po slavnem Haydnu zložena, prekrasna cesarska himna.

V 13. dan februarja 1785. leta ustanovila se je medicinska akademija na Dunaji; dandanes je ta šola (fakulteta za zdravništvo na vsučelišči) najslavnejša te vrste na vsem svetu.

V 17. dan februarja 1827. l. umrl je slavni odgojitelj in pedagog Pestalozzi.

V 18. dan februarja 1784. leta porodil se je Nikolaj Paganini, najslavnejši igralec na gosli v tistem času.

V 19. dan februarja 1473. l. porodil se je slavni zvezdoznavec, Poljak Nikolaj Kopernik.

V 20. dan februarja 1790. l. umrl je ljudomili cesar Jožef II.

V 22. dan februarja 1732. l. rodil se je velik državnik G. Washington.

V 24. dan febr. 1468. l. umrl je iznajdenik knjigotiskarstva J. Gutenberg.

V 26. dan februarja 1861. l. je vzprijela Avstrija — ustávo.
A. G.

Kratkočasnice.

* (Ta jo je prav povedal). „Nu, oče, ali imate pri vas veliko snega zunaj?“ — „I nu takó, takó, jedni ga imajo več, drugi menj!“ — „Kakó je to?“ — „To je takó, kakor ima jeden več ali manj polja, katero mu sneg pokrije.“

* Učitelj: „Francé! Koliko Egipčanov se je potopilo v rudečem morji, kadar so Izraelce podili?“

Francé (na uho svojemu tovarišu): „Kakšno neumno vprašanje!“

Učitelj: „Le glasno povej, bode užé prav!“

* Učitelj je razlagal prirodoznanje. Konečno reče: „Denes smo govorili užé o različnih mrčesih, a jednega še nismo omenili, katerega vsi dobro poznate, ker vam včasih v lase pride in se z n začne. Kdo mi zna ta mrčes imenovati?“ Naglo vstane jeden, da bi ga drugi ne prehiteli ter prosi: „Gospod, jaz! — Nu Tine, pa povej če veš.“ Tine: „Gospod učitelj to ste vi, kadar nas lasate.“

* Gosp. katehet vprašajo učenca: „Kdo je bil sv. Pavel?“ Učenec molči. Katehet mu hočejo pomagati ter pravijo: „Sv. Pavel je bil a- ap- apo-“ „Apotekar“ odgovori veselo učenec, misleč, da je dobro zadel.

* Gospod katehet so vprašali v šoli deklice, kateri da so tuji grehi. Deklica odgovori: „Gospod, teh jaz ne vem, moj brat, ki je bil na tujem, ta jih bode pa užé vedel.“

Uganke.

- 1) Kdo najrajši v mokrem kosi?
- 2) Kako daleč zajec v hosto beži?
- 3) Kje je bil Kristus, ko ni bil v nebesih in ne na zemlji?
- 4) Kaj je to: Na tri kraje se reži, pa jezik ven drži?
- 5) Na kateri gori je največ križev?
- 6) Kaj vidijo vsi slepci, in kaj slišijo vsi mutci?
- 7) Kdo ima zobé, pa nikoli ne grize?
- 8) Kaj je po noči prazno, a po dnevi je s človeškim mesom napolneno?
- 9) Kdo je močnejši, nego li valovi na morji?

(Odganetke uganek v prihodnjem listu.)

Rešitev zabavnih nalog in odganetke uganek v I. „Vrtčevem“ listu.

Rešitev I. naloge:

Črke se sestavijo po naslednjih vrstah:

R
E
L
E
X
U
L
D
U
D

To nalogo so prav rešili: Gg. Fr. Šorn, naduč. pri sv. Jurji na Tabru; Ferdo Lavrenčak, učiteljski pripravnik

v Ljubljani; Jože Štebih, gimnazijalec v Mariboru; Jeler Vodopivec, dijak v Gorici; Ant. Bulovec, Bož. Tomšič, dijaka v Ljubljani; Edvard Dolenc, realec v Ljubljani; Evgen Mosché, Milan Račić, Miljutin Zarnik, Friderik Škofic, Robert Kollmann, Rudolf Lisec in Lenarčič Jánec, učenci v Ljubljani. — Mimica Sajovic, učenka 6. razreda v Kranji.

Rešitev II. naloge:

Izbrisal bodeš v spodnji vrsti prvo in zadnjo piko, v drugi vrsti od spodaj prvo in drugo piko, v tretji vrsti od spodaj drugo in zadnjo piko. Tako-le:

.

To nalogo so prav rešili: Gg. Ferdo Lavrenčak, uč. priprav. v Ljubljani; Dragotin Žitek, gimnazijalec v Ljubnu na Štirskem; Jože Štebih, gimnazijalec v Mariboru; Ant. Bulovec, dijak v Ljubljani; Edvard Dolenc, realec v Ljubljani; A. Okorn, St. Pangrl, J. Kresnik, A. Rezar, J. Dobratinšek, F. Kožuh, Ig. Veber, V. Resnik, J. Vrečer, J. Javornik, A. Hriberšek, J. Ribiž in V. Vengust, učenci v Vojniku; Josip Slemenik in Josip Šlosar, učenca na Dobrni; Jožef Wreg in Karl Komaver, učenca v Slivnici p. Maribora; Rudolf Lisec, Em. Breschar, Iv. Valenčič in Jan. Lenarčič, učenci v Ljubljani; France Krajnc, Janez Seničar in Josip Hafner, učenci na Krškem. — M. Gombač učenka v Matavuni; Mimica Sajovic, učenka v Kranji; Julika Kenda, učenka v Proseku; Lenčka Bregova in Fanika Komaver, učenki v Slivnici p. Mariboru; M. Kupnik, M. Dobratinšek in M. Podrgajs, učenke v Vojniku; Marija Pezan, Franca Rak, Zofija Žilnik, Polona Metelan, Kunigunda Blatnik in Terezija Lončar, učenke pri Sv. Jurji na Taboru.

Odganetke uganek:

1. Usta; 2. Sestra; 3. Ker je noč vmes;
4. Pet prstov; 5. Tisti, kateri se v ogledalo pogleda.

Slovstvene novice.

* Praktična Metodika za učitelje in učiteljske pripravnike. Sostavil in založil Ivan Lapajne, ravnatelj meščanske šole v Krškem. V Ljubljani. Natisnil Rud. Milic. 1882. 8°. 142 str. Cena 80 kr. — To je naslov najnovejšej šolske knjige, katero bodo ljudski učitelji gotovo z veseljem sprejeli. Dobro bi bilo, da bi o njene vsebini kak strokovnjak tudi v kakem šolskem listu izpregovoril in svoje mnenje povedal. Mi to knjigo priporočamo vsem, ki se s poučevanjem v šoli pečajo.

Prošnja. Ujudno prosimo vse óne čast. gospode, katerim smo „Vrtec“ poslali na ogled, da nam 1. in 2. list vrnejo pod istim ovitkom, pod katerim so ju prejeli, ako jih ni volja naročiti se nanj. Druzega ni treba, nego to, da se zapiše na ovitek „Nazaj!“ in list se oddá na dotičnej pošti.

Ured. „Vrtčevó.“

„Vrtec“ izhaja 1. dnó vsacega meseca, in stoji za vse leto 2 gl. 80 kr.; za pol leta 1 gl. 30 kr. Napis: Uredništvo „Vrtčevó“, mestni trg, šte. 9 v Ljubljani (Lalbach).

Izdatelj, založnik in urednik Ivan Tomšič. — Natisnila Klein in Kovač v Ljubljani.